

דבריו הנוקבים של מרן החפץ חיים בשמירת הלשון על פ' שלח בעניין המרגלים

ד] **החפץ חיים שואל** איך המרגלים כך נפלו בטענות מוזרות, שטענו **"כי חזק הוא ממנו"** שכביכול אינו יכול להוציא כליו משם, איך אמרו שטות כזו? וכן שגם הסנהדרין נכשלו בזה?

והוא מבאר שכשהמרגלים באו לרגל את הארץ התגבר הייצר עליהם לומר שלנצח עם רב וגיבורים כאלו צריך לזה זכות גדולה ונוראה, ולאנשים כמונו שעשינו את העגל ונכשלנו בבשר תאוה, אין די זכויות לנצח כאלו גיבורים, ולכן גם הסנהדרין נכשלו בזה כי ככל שאדם יותר גדול הוא יותר מכיר מן ערכו, ולכן טענות המרגלים נתקבלו על לבם.

אמנם כלב טען שאם כן, הקב"ה גם לא היה קורע לנו את היים ולא היה מוריד לנו מן, ואם רואים שהקב"ה קרע לנו את היים אע"פ שכתוב וימרו על ים בים סוף, הוריד לנו מן אע"פ שהיה תלוות כל העת על המן, סימן שאף הפעם עלה נעלה וירשנו אותה שהקב"ה כן יעמוד לנו ויכניסנו לארץ ישראל.

אמנם המרגלים טענו שלא נוכל לעלות את העם מפני שהקב"ה לא מגרש אומה אלא א"כ היא יותר טובה מהאומה השניה, אבל אנחנו חוטאים גדולים בעגל ובבשר תאוה ולא יכלה עבורנו אומות גדולות כאלו, ומה שהבטיח לנו את ארץ כנען זה רק אם היינו צדיקים גדולים שאז היה נותן לנו רשות להשמדם.

אמנם כלב ויהושע טענו שמה שאתם טוענים שהבטחת ה' רק אם נהיה צדיקים גמורים היא טעות מעיקרא **מפני שהקב"ה אינו מדקדק על האדם לומר "אושיעך רק באופן שתהיה צדיק"**, רק אומר לו **"לא אושיעך אם תהיה מורד ח"ו"**!!! וזה שסיימו כלב ויהושע **"רק בה' אל תמרודו"**, שכל זמן שאין אדם מורד בהקב"ה לעקור מצוותיו **בכוונה, הוא יוכל לקוות לכל טוב.**

אומר החפץ חיים שאותו יצר הרע יש אצל כל אחד מאתנו, שאם נשאל יהודי: אתה הרי מאמין שיש שכן גדול למקיימי התורה, ויפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה, וא"כ אז למה אתה מתרפה מלמוד התורה?

הוא ישיב לך: זה אמת שזה וודאי שמי שזכה ללימוד התורה יזכה בזה לעונג גדול של חיי העולם הבא, אבל מי יוכל לזכות לזה? רק אנשים יחידים בעולם, כי לזה צריך להפקיר כל כוחות הגוף, ולא יהיו חיי חושבין אצלו כלל, דהיינו שצריך לפרוש מכל עניני העולם ולישב בבית המדרש יומם ולילה, ויהיו כל מחשבותיו דבוקות בה' ובתורתו, ולהנהיג כזו צריך להיות איש קדוש, איש כזה זוכה לכן עדן, אבל לא אנשים פשוטים כמוני.

אומר החפץ חיים: אכן באמת **זוהי טעות מעיקרא**, לא חייבה התורה לבעל הבית שילמד כל היום וכל הלילה ולא יתעסק בעסק כלל, רק שיתעסק בעסק ויקבע עתים לתורה, אמנם זה העסק יהיה באמונה ובלי תרמית, כמו שאמרו חכמינו ז"ל ששואלין לו לאדם: נשאת ונתת באמונה? קבעת עיתים לתורה? וכן בכל המצוות כאשר נתבונן היטיב נמצא שלא החמירה התורה כלל על האדם, וזהו מה דכתיב בנביא **"עמי מה עשיתי לך ומה הלאיתיך, ענה בני"**, ורק העיקר **צריך להיזהר שלא להיות חס ושלום מורד במלכו של עולם**, דהיינו שלא לבטל חס ושלום בידיים מצות עשה של תורה שלא לקיימן, או לעבור בידיים על הלאוין שבתורה, **אבל אם אינו מורד, בוודאי יזכה למעלה באופן היותר נעלה.**

[ה] **"וְשֵׁם רְאִינוּ אֶת הַנְּפִילִים בְּנֵי עֲנָק מִן הַנְּפִילִים וְנָהִי בְעֵינֵינוּ כְּחַגְבִּים וְכֵן הָיִינוּ בְעֵינֵיהֶם"**.

מובא במדרש ששני מרגלים ביקשו לנחם. נכנסו לחצר אחת וראו שם סככה ושכבו לנחם שם. ובאמת לא היתה זו אלא **"קליפת רימון"**. תוך כדי מנוחתם, לפתע יצאה בתו של בעל הבית ששמו היה **"ענה"** אחד מהענקים, הם נבהלו שהיא תסגור עליהם את השער ותכלא אותם... אבל לפתע היא ראתה את הקליפה על הריצפה תפסה את הקליפה והשליכה אותה החוצה תוך כדי שהם חבוים בתוכה... וזה מה שאמרו המרגלים **"וכן היינו בעיניהם"** – כמו במעשה של אותה אשה שאפילו לא הרגישה בהם שישבו שם וכחגבים ממש. **אמנם** אם כן לכאורה הרי צדקו המרגלים במה שאמרו **"לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו"** שהרי אם יש שם אנשים ענקיים כל כך לעומת עם ישראל שהם כחגבים כיצד זה ינצחו אותם? **והתירוץ הוא:** הרי מה היה בסוף? בסופו של דבר הקב"ה נתן כוח לבני ישראל ובני ישראל נצחו את אותם ענקיים. כי הגודל הענק שלהם הוא רק בעיני בשר, הם נראים מאיימים מאוד; אבל כלפי האמת, **כלפי רצון ה' הם כלום שבכלום.**

וחובתנו אנו לקחת מוסר, כאשר דבר יום ביומו קמים עלינו כל מיני קשיים או מציקים שאנחנו מרגישים שהם מאיימים עלינו וימנעו את יכולתנו להתגבר עליהם ולנצחם, נזכור היטב – רק בעיני בשר זה נראה כך אבל כלפי האמת זה כלום.

וזה מזכיר את הפירוש הנפלא על הפסוק בקהלת (ט, יד-טו) "עיר קטנה ואנשים בה מעט ובה אליה מלך גדול וסבב אתה ונבנה עליה מצודים גדלים"; ומצא בה איש מספן חכם ומלט הוא את העיר בקמתו, **"שלכאורה זה סיפור נפלא ונחמד ותו לא"**, שהרי מה תועלת יש לנו מהידיעה שהיה חכם כזה שמילט את העיר בחכמתו אם איננו יודעים מהי החכמה הגדולה שעל ידה הוא מילט את העיר? **והתשובה תתבאר ע"י מעשה שהיה:** בסוף מלחמת העולם האמריקאים רצו לנצח את היפנים ולא הצליחו בשום אופן, צבא אמריקה שלחו מטוסי ריגול שיחוגו סביב הגבולות ויחפשו איזה פרצה, המטוסים חזרו וסיפרו שסביב המדינה בגבולותיה מוצבים דיוויזיות שלמות של טנקים וחיל רגלי וכל מיני מכונות הריגה לאלפים ורובות, הרמטכ"ל האמריקאי כבר חישב להרים ידיים, אבל אז הגיע עדכון ממרגל רגלי שנכון שיש דיוויזיות שלמות **אבל זה בננות מנופחות...**

זה מה שלימד החכם המסכן את בני העיר: אל תתרגשו, זה הכל מנופח זה נראה בני ענקים 'אוי וי', אבל זה הכל דמה, **תסתער ותנצח!!!** (הישיבשער' חומש להגר"ח"ב בנצאל שליט"א)

[ו] **"וַיִּסְפְּרוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ בְּאָנּוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר שָׁלַחְתָּנוּ... אָפֶס כִּי עַז הָעַם הַיֹּשֵׁב בָּאָרֶץ וְהָעָרִים בְּצִרּוֹת גְּדֹלַת מְאֹד וְגַם יְלָדֵי הָעֵנָק רְאִינוּ שָׁם... וְהִסּוּ בְּלִבָּם אֶת הָעָם אֶל מִשָּׁה וַיֹּאמְרוּ עֲלֵה נְעֵלָה וְנִרְשָׁנוּ אֲתָהּ כִּי יָכוֹל נוֹכַח לָהּ:"**

אומר רש"י: עלה נעלה. אפילו בשמים, והוא אומר עשו סולמות ועלו שם, נצליח בכל דבריו **ולכאן תמיהה מילתא** וכי זו תשובה היא על טענתם, והרי הם טענו 'דברים של טעם' כי גיבורים הם הענקים אשר שם, ומדוע לא התווכח כלב לסתור טענותיהם, אלא רק אמר עלה נעלה... והרי הוא נחשב כ'מודה שלא ממין הטענה'???

וביאר באור יקרות הרה"ק מפיאסצנא זי"ע הי"ד בספרו **אש קודש וז"ל:** אבל כך צריכה להיות אמונת איש הישראלי, לא בלבד בשעה שרואה מבוא ודרך לישועתו גם על פי שכלו ודרך הטבע שיאמין בה' שיושיעהו ויתחזק, רק גם בשעה שאינו רואה ח"ו שום מבוא על פי שכל ודרך הטבע לישועתו יאמין בה' שיושיעהו ויתחזק באמונתו ובטחונו, ואדרבה, בשעה זו טוב שלא יתעקש למצוא איזה שכל ומבוא בדרך הטבע, כי מכיוון שעל פי שכל פשוט לא ימצא, אז ח"ו תוכל אמונתו על ידי זה להיפגם, ופגם באמונתו ובטחונו בה' יכול לעצור את **ישועתו** ח"ו, רק צריך לאמר הכל אמת שעז העם היושב בה, כנים הדברים שהערים בצורות וכו' מ"מ הנני מאמין בה' שהוא למעלה מהגבול והטבע שיושיעני, 'עלה נעלה וירשנו אותה', בלא שכל ובלא סברה, אמונה וביטחון בה' באופן כזה תקרב את ישועתו, ובזה הוא מבאר את דברי כלב, אמנם אף אם על פי דרך הטבע אין בידינו לכבוש את הארץ, כי עז העם... והערים בצורות גדולות מאוד... מ"מ מבלי כל שכל נחזק את האמונה, אפילו בשמים והוא אומר עשו לי סולמות ועלו שם, **נצליח בכל דבריו.** (באר הפרשה – להרה"צ ר' אלימלך בידרמן שליט"א)